

PHÙNG HỮU LAN

馮友蘭

LỊCH SỬ
TRIẾT HỌC TRUNG QUỐC
中國哲學史

Quyển I:

THỜI ĐẠI TỬ HỌC

LÊ ANH MINH dịch

MỤC LỤC

<i>Lời tựa của dịch giả Derk Bodde</i>	5
<i>Lời tựa của bản dịch Việt ngữ</i>	9
<i>Biển rộng trời cao ta vút bay</i>	13
CHƯƠNG 1. MỞ ĐẦU	25
1. Nội dung của triết học	25
2. Phương pháp triết học	27
3. Tầm quan trọng của luận chứng trong triết học	28
4. Triết học và nghĩa lý học của Trung Quốc	28
5. Nhược điểm của triết học Trung Quốc	30
6. Sự thống nhất của triết học	32
7. Triết học và triết gia	34
8. Lịch sử và triết học sử	35
9. Lịch sử và lịch sử viết	36
10. Triết học sử viết kiểu tự thuật và triết học sử viết kiểu tuyển lục	39
11. Lịch sử là tiến bộ	40
12. Tiêu chuẩn để chọn tư liệu viết lịch sử triết học Trung Quốc	41
CHƯƠNG DẪN NHẬP (CHƯƠNG 1 RÚT GỌN CỦA DỊCH GIẢ DERK BODDE)	44
CHƯƠNG 2. PHIẾM LUẬN THỜI ĐẠI TỬ HỌC	49
1. Mở đầu thời đại Tử học	49
2. Nguyên nhân triết học phát đạt ở thời đại Tử học	50
3. Kết thúc thời đại Tử học	57
4. Kết thúc thời kỳ đại quá độ	60

5. Thể tài trữ thuật đời xưa	61
* <i>Chú thích chương 2</i>	60
CHƯƠNG 3. TƯ TƯỞNG VÀ TÔN GIÁO	
TRƯỚC THỜI KHỔNG TỬ	64
1. Quý thân	64
2. Thuật số	68
3. Trời	75
4. Những người có tư tưởng sáng suốt	76
5. Phát hiện nhân bản	78
CHƯƠNG 4. KHỔNG TỬ VÀ KHỞI NGUYÊN	
CỦA NHO GIA	91
1. Địa vị Khổng Tử trong lịch sử Trung Quốc	95
2. Thái độ của Khổng Tử đối với chế độ và tín ngưỡng truyền thống	104
3. Chủ nghĩa chính danh	109
4. Khổng Tử lấy thuật 述 làm tác 作	113
5. Trực 直, nhân 仁, trung 忠, thứ 恕	117
6. Nghĩa 義, lợi 利, tính 性	124
CHƯƠNG 5. MẶC TỬ VÀ MẶC GIA THỜI KỲ ĐẦU	127
1. Khảo chứng về Mặc Tử	127
2. Thời đại của các thiên Kinh 經, Kinh Thuyết 經說, Đại Thủ 大取, và Tiểu Thủ 小取 trong sách Mặc Tử	131
3. Mặc gia là đoàn thể có tổ chức	131
4. Triết học của Mặc Tử là chủ nghĩa công lợi	134
5. Sao cho nhân dân có lợi nhiều	137
6. Kiêm ái	140
7. Chế tài tôn giáo	144
8. Chế tài chính trị	147
9. Dư luận	150
CHƯƠNG 6. MẠNH TỬ VÀ MẠNH HỌC	153
1. Sứ mạng và địa vị của Mạnh Tử trong lịch sử Trung Quốc	153

2. Thái độ của Mạnh Tử đối với chế độ của nhà Chu	156
3. Chế độ chính trị và kinh tế lý tưởng của Mạnh Tử	160
4. Tính thiện	171
5. Mạnh Tử chống công lợi	180
6. Trời, tính, khí hạo nhiên	181
CHƯƠNG 7. CÁI HỌC BÁCH GIA THỜI CHIẾN QUỐC	185
1. Dương Chu và khởi đầu của Đạo gia	187
2. Trần Trọng Tử	200
3. Hứa Hành và Trần Tương	201
4. Cáo Tử và những nhà biện luận về nhân tính	202
5. Doãn Văn và Tống Khanh	206
6. Điền Biền, Bành Mông, và Thận Đáo	214
7. Trâu Diễn và các nhà Âm Dương ngũ hành	221
CHƯƠNG 8. LÃO TỬ VÀ LÃO HỌC TRONG ĐẠO GIA	234
1. Lão Đam và Lý Nhĩ	234
2. Lão học và Trang học	237
3. Tinh thần của người nước Sở	240
4. Đạo và Đức	242
5. Quan sát sự vật	246
6. Cách xử thế	250
7. Triết học về chính trị và xã hội	253
8. Thái độ của Lão Tử đối với dục và tri	255
9. Nhân cách lý tưởng và xã hội lý tưởng	258
CHƯƠNG 9. HUỆ THI, CÔNG TÔN LONG, VÀ CÁC BIỆN GIẢ KHÁC	260
1. Khuynh hướng chung trong các học thuyết của các biện giả	260
2. Huệ Thi và Trang Tử	264
3. Mười câu nghịch lý của Huệ Thi	267
4. Điểm khác nhau giữa Huệ Thi và Trang Tử	275
5. «Bạch mã luận» của Công Tôn Long	278
6. Ý nghĩa khái niệm «chỉ» 指 của Công Tôn Long	280

7. «Kiên bạch luận» của Công Tôn Long	281
8. «Chỉ vật luận» của Công Tôn Long	285
9. «Thông biến luận» của Công Tôn Long	287
10. «Hợp đồng dị» và «Ly kiên bạch»	291
11. Các nghịch lý của biện giả trong Trang Tử (Thiên Hạ)	292
12. Cảm giác và lý trí	298

CHƯƠNG 10. TRANG TỬ VÀ TRANG HỌC

TRONG ĐẠO GIA

300

1. Trang Tử và tinh thần của người nước Sở	300
2. Đạo, Đức, Trời	302
3. Triết học về sự biến hoá	306
4. Làm sao để hạnh phúc	307
5. Tự do và bình đẳng	313
6. Cái chết và sự bất tử	321
7. Thế giới của kinh nghiệm thuần túy	327
8. Tiêu dao tuyệt đối	334
9. So sánh học thuyết Trang Tử với học thuyết của Dương Chu	336

CHƯƠNG 11. MẶC KINH VÀ CÁC MẶC GIA VỀ SAU

339

1. Tình hình Mặc gia thời Chiến Quốc	339
2. Chủ nghĩa công lợi trong Mặc Kinh	342
3. Luận về tri thức	347
4. Luận về sự biện luận	358
5. Mặc Kinh luận về «đồng dị»	367
6. Mặc Kinh luận về «kiên bạch»	371
7. Mặc Kinh biện luận đối với các biện giả khác	377
8. Mặc Kinh biện hộ thuyết kiêm ái	380
9. Công kích các nhà khác thời đó	383

CHƯƠNG 12. TUÂN TỬ VÀ TUÂN HỌC

TRONG NHO GIA

389

1. Tuân Tử	389
2. Ý kiến của Tuân Tử đối với Khổng Tử và Mạnh Tử	391

3. Ý kiến của Tuân Tử đối với chế độ đời Chu	393
4. Trời và Tính	396
5. Tâm lý học của Tuân Tử	401
6. Khởi nguyên của quốc gia và xã hội	408
7. Luận về lễ và nhạc	412
8. Vương và bá	414
9. Chính danh	419
CHƯƠNG 13. HÀN PHI TỬ VÀ CÁC PHÁP GIA KHÁC	430
1. Học thuyết của Pháp gia và xu thế kinh tế chính trị xã hội trong thời đại của họ	430
2. Quan niệm lịch sử của Pháp gia	435
3. Ba phái Pháp gia	436
4. Ba phái Pháp gia và Hàn Phi	439
5. Sự trọng yếu của pháp luật	440
6. Chính danh và thực	445
7. Thưởng phạt nghiêm minh	447
8. Tính ác	449
9. Vô vi	454
10. Pháp gia và quý tộc đương thời	459
CHƯƠNG 14. NHO GIA ĐỜI TÂN VÀ ĐỜI HÁN	462
1. Lý luận chung về Lễ	463
2. Lý luận chung về Nhạc	468
3. Lý luận về Tang Lễ	472
4. Lý luận về Tế Lễ	479
5. Lý luận về Hôn Lễ	486
6. Lý luận về Hiếu	489
7. Đại Học	494
8. Trung Dung	505
9. Lễ Vận	51

CHƯƠNG 15. VŨ TRỤ LUẬN TRONG DỊCH TRUYỆN VÀ SÁCH HOÀI NAM HỒNG LIỆT	517
1. Khởi nguyên của <i>Chu Dịch</i> và tác giả của Dịch Truyện.....	517
2. Bát quái và Âm Dương	520
3. Sự phát triển và biến hoá của sự vật trong vũ trụ	527
4. Sự biến hoá của các sự vật trong vũ trụ có linh chất tuần hoàn	529
5. Dịch tượng và nhân sự	531
6. Vũ trụ luận trong sách Hoài Nam Hồng Liệt	539
CHƯƠNG 16. LỤC NGHỆ CỦA NHO GIA & SỰ ĐỘC TÔN CỦA NHO GIA	543
1. Nho gia luận về Lục Nghệ	543
2. Nguyên nhân khiến Nho gia trở nên độc tôn	547
NIÊN BIỂU THỜI ĐẠI TỬ HOC	552
Mục lục	554
* Bản đồ TRUNG QUỐC thời Chiến Quốc	560
